

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Perfactoru[m] mores à religioso sequendi. Cap. xxiiij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

tium, superat, in magno pretio a nobis habedi sunt, & semper mentis oculis obiciendi, vt virtutes eorum tamquam gemmas pretiosas habere, & possidere curemus. Qui id ita faciunt iure optimo a Bernardo laudatur. Quantum putas illos ego admiror, inquit, quantum veneror in corde meo, quantum amplector charitatis affectu, qui velut nescientes eos, quos secum quotidie vident, vnum forte aut duos, seu etiam plures, quos in maiore feruore spiritus viderint, sibi ex omnibus eligunt, & cum ipsi forte meliores sint, semper tamen illorum sibi preponunt, & proponunt, in Domino sancta studia, & exercitia corporalia, seu etiam spiritualia. Quanta autem sit huius considerationis utilitas, idem sanctus pater cuiusdam fratris exemplo patefacit: qui semel post matutinas ita suum Abbatem allocutus est. Vae mihi pater, quia monachum in vigiliis vnum consideravi, in quo triginta virtutes numeravi, quarum ne vnam quidem in me inuenio. Hanc fratrum meliorum, & feruidorum aestimatio faciet, vt eorum sanctam conuersationem & familiaritatem quaramus, & tepidos ac seculariter viuentes declinemus. Nam si mundani homines cupiunt cum regibus, & nobilibus, & precipuis viti amicitiam inire, qua se apud alios honorem comparate student, quidni familiaritate, & colloquium viroborum sanctorum cupiamus, quo non solum honorem apud alios, sed etiam virtutum thesauros, & perfectionis dignitatem adspicimus? Honor quidem nobis ex hac communicatione prouenit, sicut enim amicus stultorum similis efficitur, vt ait Salomon, ita qui cum sapientibus graditur, sapiens erit, & sine dubio sapiens reputabitur. Et dignitas quoque perfectionis accedet. Quoniam (vt nunc similitudine beati Dorothei vtar ab ipso ad aliud propositum adducta) sicut in palatio regis sunt magni & splendidi magistratus, & duces, & comites, & alij generis claritate illustrissimi; sunt etiam alij communes homines, qui in minoribus obsequiis regi famulantur, & hi solent paulatim ascendere, & ad magnorum dignitatem admitti: ita dum in palatio summi Regis Christi, hoc est, in religione viuimus, & magnorum, nimirum perfectorum, & feruidorum familiaritatem ambimus, & conuersationem amamus, sensim ad eorum dignitatem ascendimus, & vite ipsorum sanctitatem imitamur. Hi ergo diligendi sunt, hi ab improborum obre- ctationibus protegendi, hi apud nos maximi reputandi, hi denique ad familiaritatem quaerendi, & libenter audiendi, quorum sermo nos doceat, quorum vita nos corrigat, & quorum nos oratio defendat. Audiamus illos, vt virtutis magistros, & ne occasio eos auscultandi deficiat, inutilia imperfectorum colloquia prudenter vitemus. Corrigamur eorum vita, & vt haec nos ad suam imitationem trahat, mores tepidorum aspernemur. Et efflagitemus eorum orationem, qua impetret nobis gratiam ad sequendum eos, quos Dei amicos & filios aspiciamus, & nobis meliores & perfectiores aduertimus.

Perfectorum mores a religioso sequendi.

CAPVT XXIII.

MOR, quo viros sanctos & spirituales diligimus, & laus, qua illos prosequimur, & modestia, qua eorum sermones audimus, studio eos sequendi perficitur, & labore imitandi completur. Qui enim auditor est verbi, & non factor, inquit Iacobus

Bern. ser. de altitud. & basitud. in cordis.

Prov. 13.

Dorothei doct. 23.

Iacob. 1.

A) Apostolos, hic comparabitur viro consideranti vultum natiuitatis suae in speculo: considerauit enim se & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Nam si quis in speculo suam faciem spectet, & nec sordida lauet, nec turpia corrigat, nec incoposita debita sedulitate componat, is abutitur speculo, nec aliquam utilitatem ex sui aspectu & meditatione consequitur: ita qui viroborum spiritualium doctrinam aure solum excipit, neque ea suam vitam, & mores informat, doctrina quidem abutitur, in qua suas maculas veluti in speculo, errorisque conspexit, & virtutis pulchritudine, cuius causa verbum prolatum est, minime decoratur. Similis est ei, qui vestes pretiosas, & pulchrum ornatum aliorum laudat, & similibus indumentis suam nuditatem operire non curat. Audit quippe virtutum decorem, & indumentorum animae splendorem verbis exaggerat, & sua medicitate contentus fulgere similibus vestibus non affectat. Hos ad imitationem eorum quae audiunt & laudat, magnus Gregorius grauissimis verbis hortatur. Admonendi sunt beneuoli, inquit, vt sic alienis bonis cogant, quatenus habere & propria concupiscant. Sic proximorum facta diligendo laudent, vt ea etiam imitando multiplicent: ne si in hoc praesentis vitae stadio ad certamen alienum deuoti fautores, sed pigri spectatores assistant, eo post certamen sine brauiore remaneant, quod nunc in certamine non laborat, & tunc eorum palmas afflicti respiciant, in quorum nunc laboribus otiosi perdurant. Valde quippe peccamus, si aliena bene gesta non diligimus. Sed nihil mercedis agimus, si ea, quae diligimus, in quantum possumus, non imitamur. Qui & alio loco multa in idem argumentum accumulatur. Libri namque, in Apocalypsi vocantur vitae iustorum: Et libri aperti sunt, quoniam in illis legimus, non tantum quod sciamus, sed quod opere complere & imitari debeamus. Et vbera sponsae, quae populos Ecclesiae designat, comparantur duobus hinnulis caprae, gemellis, qui pastuntur in liliis, id est, in vitis, & exemplis perfectorum, quos moribus sequi est inter lilia spirituales cibos manducare. Ezechieli quoque praecipitur: Fili hominis ostende domui Israel templum, vt confundantur ab iniquitatibus suis, & metantur fabricam, & erubescant ex omnibus, quae fecerunt. Templum etenim est vita perfectorum, quae tunc aliis ostenditur, cum, vt eam imitentur, in exemplum proponitur. Quam qui non attingit, de culpa suae tepiditatis erubescit, secundum illud Iob. Respiciet homines, eos scilicet, qui non more bestiarum, sed more hominum suam vitam instituunt, & dicet, peccaui, & vere deliqui, & vt eram dignus non recepi. Si Dominus nobis viros sanctos, atque perfectos mittit, vt eos imitemur, amor erga ipsos, & doctrinae eorum exceptio, non propter seipsam expetenda est, sed ad virtutis ipsorum imitationem ordinanda. Nam sicut verba propter res instituta sunt, ita doctrina virtutis auditur, non tantum vt audiatur, vel vt sciatur, sed vt opere compleatur. Quam audiens, & actioni non accommodans, doctrinam quidem mutilam recipit, eo ipso quod non ei operationis fructu respondet. Ac proinde id nunc ab amatoribus virtutis, & sanctitatis exigimus, cuius causa vitam religiosam elegerunt, & ad bonorum consortium euolarunt. Quod non est aliud, (si Theodereto credimus) nisi mutua non tam verborum quam exemplorum instructio, & sedula virtutis aliorum imitatio. Refert enim ipse, Publium virum sanctissimum, a discipulis rogatum, vt ceenobium illis extrueret, eorum probasse consilium. Domino autem edificata praecipisse illis, vt simul viuerent, & se inuicem ad bonum incitarent, & vnus ex alio exem-

Greg. 3. p. pasto. ad mont. 11.

Idem 24. mor. c. 6. & 7. Apoc. 20.

Cant. 4.

Ezech. 14

Iob 33.

Theodo. hist. sanct. in Publio.

plum virtutis acciperet. Nā quomodo in foris ciuitatem, inquit, alius quidem vendit panes, alius verò olera, alius habet vestes venales, alius est opifex calceorum, à se autem inuicē id, quo opus habent, comparantes vitā agunt iucundiores: qui dat enim vestem, pro ea accipit calceos: qui autem emit olus, vendit panem. Ita nos oportet inuicē permutare virtutis partes pretiosissimas.] Si ad hoc cœnobita sunt instituta, debemus nos, qui vitam religiosam nō in solitudine, sed in cœnobio, & cōgregatione multorum amplexi sumus, ad similitudinem canū, qui venationi deseruiūt, perfectiorū virtutes odorari, & eas insequi, quousque in nostrum eas vsū vēdicemus. Ex isto fratre discamus humilitatem, ex illo obedientiā ex alio fraternā charitatem, ex alio orationis instantiam, ex alio, māfuetudinem: nullāque virtutem in fratribus eiusdem propositi videamus, quam non tota mentis contentione imitari curemus. Et sicut virguncula hortulum rosarum, & florum ingrediens ex isto quidem frutice vnum colligit florem, & ex illo alium, & ex aliis rosas floresque decerpit, vt sibi ferum faciat, caputque coronet, ita anima spōsa Christi hortulum sanctæ religionis ingressa, ex vno fratre lilium castitatis, ex alio violam humilitatis, ex alio rosam dilectionis, & ex aliis alios virtutum lectissimos flores decerpit, ex quibus sibi pulchrū sertum perfectionis efficiat. Dum enim perfectorum virtutes imitatur, Christo se sponso suo, & sancto sanctorum assimilat. In ipsis siquidem, vt Hugo ait, similitudinis Dei forma expressa est, & ideo cum eis per imitationem imprimimur, ad eiusdem similitudinis imaginem nos quoque figuramur.] Quid pulchrius, quam Christi insignibus indui? quid sublimius quā Christi decore circumdari? quid vtilius, quā Christi virtute formari? Sed hanc is assequitur, qui virtutibus perfectorum imbuitur. Hæc namque vestes sunt Christi, quas illi mutuo datas acceperunt, quas cum imitatur, vestibus Christi valde bonis fulgemus, & velut quidam Christi in mundo apparentes effici-mur. Ideo monet Ecclesiasticus: In partes vade sæculi sancti, cum viuus, & dantibus confessionem Deo. In partes quippe sæculi sancti transire, nihil aliud profectū est, nisi sanctorum, qui nos præcesserunt, virtutes addiscere: & cum viuus & Deum confitentibus demorari, est sanctorum præsentium virtutes adipisci, has autem, & illas possidere enitemur, vt Christo sponso animarum nostrarum poma noua, & vetera, id est, virtutes præteritorum sanctorum, & præsentium offeramus. Sancti quidem, qui nos præcesserunt, & in Domino dormierunt, sequendi sunt, vt Dominicus verbi gratia à suis filiis, & Frāsciscus à suis, & Ignatius à suis sociis ante oculos mētis ponēdus, & quo ad fieri poterit, in omnibus imitādus, quoniam illi sunt velut abundantissimi virtutum thesauri, in quibus facile erit quod imitemur inspicere, & quo discamus, accipere. Hoc autem erit, cum sancto Iob sepulchrum effodere, & de thesauro absconditi inuentione gaudere. Nam, vt inquit Gregorius, qui thesaurum quærit, gaudet cum sepulchrum inuenerit, quia sapientiam perquirentes, cum sacre Scripturæ paginas volumus, cum exempla præcedentium patrum perferutur, quasi ex sepulchro gaudium sumimus, & mentis diuitias apud mortuos inuenimus, quia qui huic mundo perfectē extincti sunt, in occulto cum diuitiis requiescunt. Sepulchro ergo diues efficitur, qui per exēpla iustorum, in contemplationis virtute subleuatur.] Sancti etiam & perfecti viri, quibuscum viuimus, in exemplum admittendi, quia licet diuina bonitas possit nos per se ipsam erudire, tamē nostræ imbecillitati se sapiēter

A accommodans, non tantum verbis & inspirationibus internis, sed etiam perfectorum exēplis vult ad perfectionem incitare. Qui verò ista, vt sequatur, nō respicit, quasi aures mētis diuinis sermonibus claudit. Vita enim perfecti viri sermo Dei est, & quidem satis apertus, quo veram virtutem pandit, & perfectionis femitas ante oculos ponit. Ex his autem duobus ex imitatione scilicet priorum, & ex imitatione præsentium, vestis animæ nostræ texenda est, qua mirabili honore circundamur. Nam hæc vestis indumentum est regis nostri Christi Iesu, quod ille primus infinita pulchritudine splendidum induit, & postea tamquam vestem patris, charissimis filiis, id est sanctis & perfectis, accommodauit, & demum ex filiis, ad nos seruos transtulit, & illa in oculis suis pulchros, & amabiles, & in oculis sanctorum & Angelorum honorabiles fecit.

B Sed hæc referamus ad praxim, & dicamus quonā modo vestē istam induemus, & sanctorum tū præcedētium, tū præsentium virtutes imitabimur. Ad id quidē illud primū cōferet, si imitationem istam magni momenti existimemus, ex qua non minimus profectus spiritualis vitæ dependet. Sicut enim medicorum discipuli primō in scholis artem medendi corporibus humanis addiscunt, & postea probatissimis medicis per aliquot annos se adiungunt, vt quæ mente conceperūt, sciant in opus educere, & ad utilitatē ægrotorum accomodare: ita qui aut auditione sanctorum verborū, aut lectiōne librorū spiritualiū doctrinam virtutis quasi speculādo cognouimus, humiliter debemus per imitationē nos viris sanctis adiungere, vt cognita in actione profere, & opere præstare discamus. Neque idem est virtute scire, & virtutē exercere: & sciētia quidē, auditiō, & lectiō, & cōsideratiōe comparatur, sed exercitiō virtutis sanctorum & perfectorum imitatione conquiritur.

C Quos cum Dominus à cœtu religiosorū tollit, magna profectū eos castigatiōe percellit. Quā ob peccata nostra se per Isaiā nobis illatorū promittit, dicēs: Auferā à Ierusalem, & à Iuda validū, & fortem: omne robur panis, & omne robur aquæ, fortē, & viri bellatorē, iudicem prophetā, & atium, & senem. Principem super quinquaginta & honorabilē vultu & cōsiliarium, & sapientē de architectis, & prudentē eloquij mystici.] Tu ista omnia nomina dignitatis cōsidera, & videbis perfectis viris optimē cōuenire. Ipsi nāq; sunt validi aduersus demones, & fortes aduersus seipsos: quorum vita robur est panis, & robur aquæ, quæ nutantes cōfirmat, & desolatos refrigerat. Ipsi fortes, qui mundū expugnāt, & viri bellatores, qui deprauatos affectus deuincūt, & iudices, qui sua omnia diiudicāt. Ipsi Prophete, quodāmodo qui occulta cognoscūt, arioli, qui ventura cōiectant, & senes qui rerum experiētia refulgēt. Ipsi aliorum principes, & vultu mentis honorabiles prudētissimi cōsiliarij, virtutis extruendæ periti, & qui possunt, vt Hieronymus ait, singulas animi perturbatiōnes sua sanare doctrina.] Si tantum malum est his carere perfectionis doctoribus, magni momēti erit illos habere, & corū mores imitari. Postquā verò hæc perfectorum imitationē rem magnā & vitæ spirituali apprimē vtilem esse nouerimus, tūc à nobis quæredī sunt, quos cum fructu & sine periculo imitemur. Neque enim omnes viri perfecti imitandi sunt, sed illi, qui nobis eodē proposito ac vocatione iunguntur. Quia licet charitas, aut humilitas, aut quælibet alia virtus vna sit, at iuxta vocationes diuersas, aliū & aliū procedendi modū solet inducere: quem etiā tenere oportet, si nolumus à nostra vocatione deuiare. Alia ratione solitarius (vt aliquo exēplo vtat) charitatē fra-

Hugo, in
serm. e. 5.

Ezech. 17.

Iob. 3.

Greg. 3.
morc. 6.

I. Hieron.

I. Hieron.
L. 1. l. 10.

ternā exercet, alio modo ad animarū vtilitatē vocatus: quia ille, dum aut extrema, aut grauis necessitas nō vrget, legibus charitatis, desideriis & oratione satisfaciunt: iste verō nō satisfaciet, nisi cōmunibus necessitatibus subueniat. imō & nō vocatus se ingerat, & orationi ac desiderio prædicationis ministeriū. & alias Ecclesiasticas actiones adiungat. Vnde qui ad curam animarū vocatus, vellet virtutes solitariorū, quoad substantiam earum, & modum imitari, similis esset illi, qui vellet vestem sericam & subtilissimam eodem modo ac calecū assuere. Sicut enim calecus, qui ex rudi corio efficitur, alio filo, & alia ratione, quām vestis serica assuendus est; ita humilitas, aut mansuetudo, aut charitas in altiori statu, aut periculosiori, diuersa ratione tractanda, ita feliciter, vt occasionēs superbiæ, aut indignationis, aut inuidiæ, quas mitior status non habet, & idē nō vincit, fortiter & potenter euincat. Diues, & cōiugatus, Abrahā paupertatem, & Isaac castitatem imitetur, quorū ille diuitiis cor nō apposuit, & iste sua fuit vxore contentus. At quis putet, religiosum, & vitā cœlibem amplexum, his, aut similibus sanctis debere imitatione adherere, qui si aliquid vt proprium possideat, voti fracti reus est, & si scemine vel leuē cogitationem admittat, manifeste delinquit? Iste ergo Francisci paupertatem, & Domini puritatem imitabitur, quorū ille nihil omnino habuit, & vilissima quæq; in vsum necessitatis accepit, & hæc eadem, si præsto nō essent, magna stabilitate contempsit: iste verō angelicam vitam cœlis aduocans, & in terrā inuehens, corpore & mente, semper purissimus vixit.

Neq; etiam omnes nostri propositi, & nostræ vocationis imitandi sunt, quia multi illorū in inferiori gradu virtutis subsistunt, sed illi soli, qui ad culmen virtutis ascenderunt, & sunt planē in nostra vocatione perfecti: Frater minor non omnes suæ familiæ sibi imitandos proponat, quia aliquos fortassis inueniet magisterio virtutis indignos, sed imitabitur Franciscum, imitabitur Bernardinum, imitabitur Aggidium, & alios similes, quos diuina gratia non solum bonos fecit, sed ad apicem sanctitatis prouexit. Prædicator similiter Dominicum, Thomā Aquinatem, aut Lanthum, aut alium quemlibet ex suæ religionis columnis sibi imitandum constituet, cuius sanctissimis vestigiis insitat. Iesuita Ignatium, Xauerium, Stanislauum, aut alium ex nostris similem oculis mentis obiciet, quē habeat in omnibus virtutis exemplar: quem si e vicino sequatur, mirabiliter in virtute proficiet. Facile autē documentū hoc ex Ecclesiastico traemus, si tātisper à cortice literæ ad sensum absconditum deflectamus. Multi, ait, pacifici sūt tibi, & consiliarius sūt tibi vnus de mille.]Pacifici enim nobis sunt illi, quos amamus, quibus bona volumus, cū quibus amicitiam inimus; & hi debent esse multi, imō & omnes, præcipuē nostræ vocationis fratres, quos debemus in Christo diligere, & charitatis visceribus amplexari. At consiliarius est ille, quo ad profectum mentis vitmur, cuius monitionibus erudimur, & quē nobis in exemplū virtutis proponimus; & hic sit oportet vnus de mille, id est, selectissimus, perfectissimus, cuius vita in perfectionis itinere calcaria nobis addat, & ad currendū, & felinādū impellat. Certē Calsianus ab vno tantū, aut à paucissimis sumenda ait virtutis & perfectionis exēpla. Eius verba sūt. Ad quod (scilicet perfectionis fastigiū) vt valeas facilius peruenire, exēpla tibi sunt imitationis ac vitæ perfectæ, in congregatione cōmoranti, à paucis, imō ab vno vel duobus, nō à pluribus, expetenda. Nā præter id, quod examinata vita, atque ad purum excocta reperitur in pau-

A cis, etiā istud ex hoc vtilitatis accedit, quod ad perfectionē propositi huius, id est, cœnobialis vitæ, diligentius quis vnus imbuitur, ac formatur exemplo.] Et habemus adhuc firmiorē non iā Calsiani, sed Spiritus sancti sermonem, quo prædicta confirmemus. Paulus enim se & pauculos alios suis vestigiis inherentes Philippis ad imitandū exhibet. Imitatores mei estote fratres, inquit, & obseruate eos, qui ita ambulāt, sicut habetis formam nostram.] Et Thessalonicenses laudat, quod ipsum fuerint cōuersatione sequuti: Et vos imitatores nostri facti estis, & Domini, excipiētes verbum in tribulatione multa cū gaudio Spiritus sancti.] Rufus & Corinthios hortatur, Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.] Spiritus sanctus loquebatur in eo, quem humillimum fecerat, quem ad humanæ vtilitatis cognitionem admiserat, & quem ita humilitate ditatum sine vllō ipsius Apostoli detrimento in exemplum omnibus perfectionis exposuit. Vnus ergo, & ille præcipuus, aut paucissimi, & illi perfecti, & insignes viri imitandi sunt, & sicut humanas artes non à quoquam sed à peritissimo artis addiscimus, ita æquum est, vt virtutem & sanctitatem non à quoquam bono, sed à sanctissimis & perfectissimis addiscamus. Nā alij communes homines, licet boni, nihil magnum nobis offerent, nihil sublime edocebunt, & eo, quod virtutis habent, multis imperfectionibus mistum, non multū nos ad perfectionem adipiscendam iuuabunt. Ne despicias itaque narrationem presbyterorum sapientium, & in prouerbis eorum conuersare; ab ipsis enim discas sapientiam, & doctrinam intellectus, & seruire magnatis sine querela.] Hi presbyteri non tam atate quā moribus perfecti sunt, quorum si narratio suscipienda est, multo magis vitæ & conuersatio imitanda. Ab illis discemus veram virtutis sapientiam, & quomodo sanctos sequi, & Deum in illis honorare debeamus.

At si non vnus tantū perfectus vir, sed pauci à nobis imitandi sunt, tunc noster labor erit vtilior, cū non à quocumque eorum vniuersas virtutes quaerimus, sed vnā ab isto, qui in illa eminet, & aliā ab alio, qui ea reliquos antecellit, comparare curabimus. Quoniam enim diuersa sunt dona, & multimodæ gratiæ Dei, & varia iustorum ac perfectorum studia, inde prouenit, vt vnus in vno, & alius in alio genere virtutis emineat. Et cū iste vhe mentius quā alij quibusdam virtutis studiis inuigilet, in illis alios iustos superat, à quibus tamen in aliis studiosis actionibus, quibus impensius insistant, euidenter excedit. In vnoquoque ergo præcipuam, & magis sibi dilectam virtutem inspiciamus, & in illa ipsum imitemur, propositis menti nostræ perfectis insignibusque virtutibus, vna in ea (quantum fieri possit) pulcherrima imago perfectionis resultet. Ita à viris perfectionis stuuiosis faciendum esse magnus Antonius pronuntiabat, quod & Ioannes Calsianus testatur his verbis. Vetus, inquit, est beati Antonij, admirabilisque sententia: monachum, qui post cœnobiale propositum fastigia nititur sublimioris perfectionis attingere, & apprehenso discretionis examine proprio iā potens est stare iudicio, atque ad arcem anachoreticos peruenire, minime debere ab vno quamvis summo, vniuersa genera virtutum expetere. Alius enim scientiæ floribus exornatur, alter discretionis ratione robustius communitur, alter patientiæ gravitate fundatur, alius humilitatis, alius continentiæ virtute præfertur, alius simplicitatis gratia decoratur. Hic magnanimitatis, ille misericordiæ, iste vigilarum, hic taciturnitatis, ille laboris studio cæteros super-

Ecces. 6.

Calsi. lib. 4. de vitijs. tit. 40.

Philp. 3.

1. Thef. 1.

1. Cor. 4.

Ecces. 8

Calsian. lib. 4. de vitijs. C. 40. margia. c. 4.

minet. Et idcirco monachum spiritualia mella condere cupientem, velut apem prudentissimam debere vnamquamque virtutem, ab his qui eam familiarius possident, deslorare, & in sui pectoris vase diligenter recondere, nec quid minus aliquis habeat discutere, sed hoc tantum, quid virtutis habeat contemplari, studiosèque decerpere. Cunctas namque si ab vno volumus mutuari, aut difficile, aut certe numquam idonea ad imitandum nobis exempla poterunt reperiri. Quia licet necdum Christum omnia factum secundum Apostolum videamus in omnibus, tamen hoc modo possumus eum, id est, per partes in omnibus inuenire. De ipso enim dicitur: Qui factus est nobis ex Deo sapientia, iustitia, sanctitas, & redemptio. Dum ergo in alio sapientia, in alio iustitia, in alio sanctitas, in alio mansuetudo, in alio castitas, in alio humilitas, in alio patientia reperitur, membratim Christus per vnamqueque nunc sanctorum diuisus est. Concurrentibus verò vniuersis in vnitatè fidei, ac virtutis, redditur in virum perfectum, plenitudinem sui corporis in singulorum membrorum compage, ac proprietate perficiens. Sicut ergo pictor ille, qui voluit pulcherrimam Helenæ faciem effingere, nonnullas speciosissimas puellas sibi adduci poposcit, ut ex singulis, quod pulcherrimum, & mirabilissimum haberent, mutaret: ita anima, quæ non rei corruptibilis effigiem in tabula, sed perfectionis incorruptibilis imaginem in seipsa delineare contendit, viros perfectissimos seligat, ad quos respiciens, imaginem perfectionis, seu sanctitatis faciat, & non omnes virtutes ex vnoquoque eorum, sed istam ex isto, in qua excellens est, & ex illo aliam accipiat. Idem enim faciunt artifices, qui ad vsum magnæ reginæ, volunt ex gemmis, & lapidibus pretiosis aliquam vestem contexere: propositis namque in conspectu suo multis, variisque gazarum repositoriis, ex illo gemmulam clariùs lucentem, & ex illo smaragdum illustriùs emicantem, & ex alio carbunculum solis radiis se opponentem, & ex aliis meliores, & pretiosiores lapillos sumunt, quæ vestem illam exornent. Et tu, o anima, regina es, quæ teipsam regis, quæ omnibus terrenis dominaris, quæ Imperatoris cæli, & terræ connubium affectas. Tibi autem ipsi, & non aliis incumbit teipsam ornare, & gloria, & honore circumdare. Constituere ergo ante teipsam thesaurorum repositoria, animas scilicet sanctitate conspicuas. Ex ista accipe profundam humilitatem: ex illa purissimam castitatem: ex alia tranquillissimam mansuetudinem: & ex aliis perfectissimas alias virtutes decerpe, quibus ordinatum tibi pares, & vestem auro & gemmis pretiosiore conficias. Hac veste contexta, & exornata, eris sine dubio Regi gratissima, qui suum in te decorem aspiciet, & cumulum suorum donorum agnoscat.

Electis autem his sanctis, atque perfectis, quos debeamus imitari, cor nostrum humilitate molliendum est, & proprio contemptu præparandum: ut possit in se facile alienæ virtutis effigiem accipere. Nam si in corde nostro illis nos præponamus, & superbia mentis inflemur, nec non illos despiciamus, virtutum eorum inspectio non conferet ad exemplum, sed deseruiet ad ruinam. Vnde Hugo optimè ait: Sed sciendum est, quod nisi cera prius emollita fuerit, formam non recipit: Sic & homo quidem per manum actionis alienæ, ad formam virtutis non flectitur, nisi prius per humilitatem, ab omni elationis & contradictionis rigore molliatur. Neque enim per exemplum alterius, aliquando in

Hugo. in
infessus.
nouis. c. 7.

A melius reformari poterit, qui adhuc per elationis vitium, & bona aliena oppugnat, & sua mala defendit. Necesse est ergo, ut si veraciter bonos imitari volumus, prius per veram humilitatem, ad obedientiam corda nostra temperemus: quatenus vita nostra tanto citius ad nouitatem redeat, quanto promptius in omnem, quam viderit, virtutis speciem, per voluntariam obedientiam se inclinat: & tantò altius ei vestigiū alienæ bonitatis incipiat inherere, quanto arctius studet bona aliorum imitari potius, quam carere.] Ista cordis humilitas est, quæ propria mala cognoscit, & propria bona non multum aduertit, è contra verò aliena mala prudenter excusat, & bona ad imitationem libèter acceptat. Hæc est, quæ hominem ad id inclinat, ut se aliis minorem existimet. Nam si fortè in re aliqua, ait Bernardus, maior tibi fratre aliqua gratia collata videtur, sed in multis (si bonus æmulator fueris) iudicare te poteris inferiorem. Quid enim si fortè laborare, aut ieiunare plus illo potes, & ille te patientia superat, præcedit humilitate, supereminet charitate?] Cùm itaque animæ humilis proprium sit, seipsam reliquis in omnibus verè subiicere, eam prius sollicitè indue, ut ad aliorum imitationem procedas. Quam si habueris, nulla erit congregatio, licet paucorum, in qua non inuenias aliquos, aut saltem aliquem perfectum virum, in cuius imitationem incumbas. Sed siue præsentem, siue absentem, tibi in magistrum virtutis præfigas, respice illum, quàm sollicitus sit erga cultum Dei, quàm beneuolus erga vtilitatem proximi, & quàm rigidus erga seipsum. Diligenter attende, quàm feruenter oret, quàm diligenter psallat, quàm reuerenter & deuotè Agnum immaculatum in altari sacrificet. Considera, quàm sit silentij amator, quàm humilitatis sectator, quàm propria abnegationis obseruator, & quàm vniuersarum virtutum custos fidelissimus. Quæ autem in ipso videris, actione sequere, & ad tuam vitam transferre curato, ut sic tandem perfectus euadas. Quomodo pictores, ait Theodoretus, ad exemplar respicientes & oculos imitantur, & nasum, & os, & genas, & aures, & frontem, & ipsos capitis, & barbæ pilos, & ad hæc, & sessionem, & stationem: quin etiam ipsos oculorum intuitus, siue sint lati, & alacres, siue seueri, & truces: ita etiam oportet vnumquemque ex his, qui hæc scripta legunt, volentem vitam aliquam imitari, suam ad illam, quam eligit, componere: & quomodo fabri asseres rubrica dirigentes, eò vsque id, quod est superfluum, auferunt, donec appollita regula viderint asserè esse æqualem, ita etiam eum, qui velit vitam aliquam imitari, oportet seipsum ponere pro regula, & vitij rescicare superflua, & virtutis replere ea quæ defunt.] His similitudinibus sanctus hic pater, optimè exponit, quomodo sancti sunt imitandi, & pro regula ad vitæ nostræ emendationem accipiendi.

E Et si vanitas interdum adolescentes, munus concionandi præripientes, adigit, ut non tam spiritum & rectitudinem intentionis magnorum concionatorum, quàm optimam prononciationem, & gestus, & verba nimis affectate imitari conentur veritas te adigat, ut mgnorum, & sanctorum virorum, non tantum virtutes præcipuas, sed & in loquendo modestiam, in aspiciendo circumspectionem, & in ambulando grauitatem imiteris. Paulus quidè monachus columbinæ simplicitatis amator, ac magni Antonij discipulus, adeo tenaciter magistri vestigiis inhererebat, ut magistro orante, oraret ipse: genu flectente, genu flecteret: ruficiente, rufiret: surgente, assurgeret: & quicquid Antonium facientem vidisset,

Ber. ser. de
alacritate
& basili.
cordis.

Theodor.
in historia
sanctorum
in vita
Daminæ.
30.

ipse

ipse absque vlla mora perficeret. Simplicitas hæc, & miranda, & laudanda est, (ad hoc enim aliqui non contemnendi scriptores eam literis consignarunt) & in aliquo etiam documento adificationis imitanda. Vt scilicet sanctos viros non tantum in maioribus virtutibus, verum etiam in minoribus sequamur. Perfectio enim, quæ magnum Dei donum est, ex magnis virtutibus & ex minoribus coalescit; quare tam illæ quàm istæ imitandæ sunt à viro perfectionis cupido, vt si nec in magnis, neque in minimis à vera virtute discedat, diligens in omnibus sanctorum discipulus factus, apud homines, & apud Deum similis illis, id est sanctus & perfectus, existat.

Christus Saluator noster, quo ad fieri poterit, imitandus.

CAPVT XXIV.

Sex riuulis bibendum est, cur non ex ipso limpidiſſimo fonte bibemus? ſi à diſcipulis addiſcédum, cur nõ ab ipſo magiſtro docebimur? Et ſi vtile eſt, factos, vita & conuerſatione ſequi, quãdò vtilius erit & fructuoſius ipſum ſanctum ſanctorum, & abſolutiſſimũ omnis virtutis exemplar imitari? Certè hoc documentum, quod modò explicãdum aggredimur, tanti momenti eſt, vt ipſum ſolum, ſi bene & diligenter obſeruetur, ad aſſequendam maximam perfectionem ſufficiat. Imò vniuerſi ſancti; eò maiores aut minores fuerunt, quò diligentius aut ſegnius, hoc (quod nunc dicemus) obſeruarunt. Sicut enim illa lux maior eſt, quæ ſimilior eſt ſoli, & illa minor quæ magis à primo illo lumine diſtat: ita ille ſanctus maior eſt, qui perfectius Chriſti veſtigia ſequitur, & ille minor, qui minus perfectè eius virtutes imitatur. Chriſtus profectò datus eſt nobis, nõ tantum in Redemptorẽ, qui nos redimeret, in magiſtrum, qui nos edoceret, verum etiam in exemplar, cuius vita nos ad omnem perfectionem inſtrueret. Quod & ipſe, ad hoc etiam veniſſe, manifeſtè fateatur, dicens: Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.] Et iterum: Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.] Ad quid etiam ille Rex ſummus, & verus filius Dei, ac ſanctitatis, origo, qui ad infinitam ſanctitatem, quam à momento ſuæ conceptionis habuit conſeruandam, nullo prorfus medio indigebat, in ſtabulo naſcitur, & pannis inuoluitur, & in præſepio collocatur, & octauo die circumciditur, & in Aegyptum fugit, & pauperem vitam ducit, famem & ſitim ſentit, frigore ælget, moleſtia itinerum fatigatur, montem oraturus petit, pro panibus acceptis gratias agit, & patientiſſimè timorem, ignominias, opprobria, flagella, ſpinas, alapas, clauos, crucem, & mortem perfert: Ad quid, inquam, hæc? Numquid vt ipſe proficeret, num vt virtute creſceret, qui ſemper immenſus & infinitus fuit? Non, ſed vt nobis exemplum præberet omnis iuſtitia, & exemplar vniuerſarum virtutum ſe exhiberet. Chriſtus paſſus eſt pro nobis, inquit Petrus Apoſtolus, nobis relinquens exemplũ, vt ſequamur veſtigia eius, qui peccatum non fecit, nec inuẽtus eſt dolus in ore eius. Qui cum maledice retur, non maledicebat, dum pateretur, non comminabatur.] Paulus quoque: Per patientiam curramus

1. Cor. 13.

Matth. 11

1. Petri 2.

Hebr. 12.

Ad propoſicum nobis certamen, aſpicientes in auctorem fidei, & conſummatozem Ieſum, qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem, conſuſione cõtempta.] Ad currendum enim duobus pedibus, quorum alter eſt bonum facere, alter verò malum patienter ſuſtinere, aſpiciendus eſt inchoator fidei, qui ſemina fidei, & omnis virtutis in nobis iecit, & conſummator eiufdem fidei, qui quod incepit, perfecit Chriſtus Ieſus, vt ſicut ipſe propter propoſicum ſibi gaudium, redemptionis omnium ſuſtinuit crucem, & cruciatus, mortemque contempſit: ita & nos propter gaudium æternum, quod ſperamus, imò & propter gaudium placendi Deo, quem vnice amamus, (quod ſuprà quàm dici poteſt, eximium eſt) ad bona opera præſtanda, & ad labores, & præſuras ſuſtinendas ſeſtinemus. Eſt Saluator noſter inſtar magnetis: nam ſicut magnes non verbis, ſed abſcondita naturæ vi ferrum ad ſe trahit, & milabili nexu coniungit: ita Chriſtus non ſolum docendo, vt magiſter, & faciendo, vt Redemptor, ſed etiam operando, vt virtutis exemplar, corda noſtra ferrea poſt ſe trahit, & ſibi per veram imitationem venit. Quã ſponſi proprietatem indicat ſponſa, cum ab ſponſo ad ſe trahi inſtanter eſſagitat. Trahe me, inquit, poſt te curremus.] Trahe, inquam, ad modum magnetis, & virtute actiõnum tuarum me tibi actiõnibus virtutis aſſimila. Eſt denique ſtatera illa, de qua Sanctus Iob ait: Appendat me in ſtatera iuſta: & ſciat Deus ſimplicitatem meam:] quia tunc conſtat quãta virtutis ſumus, cum vitæ Saluatoris comparatur. Bene enim Gregorius ait: Quis verò ſtatera nomine, niſi mediator Dei, & hominum designatur? In quo æqua lance omnia merita noſtra penſatur, & in cuius præceptis agnoſcimus, quid in noſtra vita minùs habeamus. In hac autem ſtatera appendimur, quoties ad vitæ eius exempla prouocamur.] Et paulò poſt: Ad hoc Dominus apparuit in carne, vt humanam vitam admonendo excitaret, exempla præbèdo accenderet, moriendo redimeret, reſurgendo repararet.] Diuerſo itaque modo Chriſtus, & alij ſancti nobis dati ſunt, vt nos ſuo exemplo illuminent, & ad virtutis amorem accendãt. Iſti vt ſtella, quæ à Redemptore noſtro ſplendorem mutuatur, & ſi cum ipſo conſerantur, parum illuminant: Ille verò vt ſplendidiſſimus ſol, poſitus in feruore diei, qui infinitam virtutis lucem emittit, & (quod ad ſe pertinet) minimas quoque tenebras imperfectionum diſpellit, & in vnaquaque re, quod perfectiſſimum eſt, manifeſtiſſimè oſtendit.

Hoc virtutis & ſanctitatis exemplar præcipuè in omnibus inſpiciendum eſt, vt ex ipſo imentium melius, quàm ex aliis, quicquid eſt virtutis, addiſcamus. Quod ſanè & debitum, & neceſſarium & vtiliſſimum, & honorabiliſſimum eſſe, quiſque manifeſtè perſpiciet. Debitum quidem eſt, quoniam verbum patris carnem noſtram ſibi vniuit, & quod ſemel aſſumpſit, numquam depoſuit, nec ab homine aſſumpto diſceſſit. Gratiſtudo autem poſtulat, imò & iuſtitia petit, vt amatori noſtro per imitationem vniamur, & numquam ab eius ſequela recedamus. Infixus ſum, inquit ipſe, in limo profundis, & non eſt ſubſtantia.] Si ipſe theſaurus incomparabilis, dignatur in luto ſemper hætere, quare lutum viliffimum non putabit debitum theſauro incomparabili copulari? Sed dic tu, Bernarde ſanctiſſime, quod eſt hoc lutum, cui filius Dei ſe fateatur infixus? Fortaſſe, inquit, crux ipſa nos ſumus, cui Chriſtus memoratur infixus. Homo enim formam crucis habet, quam ſi manus extenderit, exprimet manifeſtius. Loquitur autem Chriſtus in Pſalmo:

Cant. 1.

Iob. 31.

Grego. 21 mor. c. 5.

Pſal. 68

Her. ſer. 4. in viſita Nat. iuſtiti.

In